

GLOSAR RELIGIJSKIH POJMOVA

- ISLAMSKI GLOSAR -

www.pravoslovo.net

abdest: malo vjersko čišćenje, obavezno prije klanjanja namaza i/ili učenja Kur'ana; vudu.

abdesthana: mjesto za uzimanje abdesta opskrbljeno čistom vodom.

Adem, a.s.: prvi čovjek na zemlji i prvi Božiji poslanik.

ahiret: vječni svijet; čovjekovo prebivalište poslije ovozemaljske smrti a nakon proživljenja.

ahlak: lijepo ponašanje utemeljeno na principima islama; islamska etika; nauka o islamskom ponašanju.

Ahmed ibn Hanbel: poznati alim, šerijatski pravnik i prenosilac Poslanikove tradicije na čijem je učenju nastala i po kome je nazvana posebna pravna skola u islamu - hanbelijski mezheb.

ahmedija: crveni fes omotan bijelim platnom; dio svečane odjeće imama; kapa s posebnom namjenom.

Aiša, r.a.: supruga Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.; majka pravovjernih.

ajet: znak; rečenica, stavak u Kur'anu.

akaid: islamsko vjerovanje koje počiva na principima vjerovanja u Boga, meleke, objavljene Knjige, Božije poslanike, Sudnji dan i odredbu Božiju u odnosu na sve što se desilo, što se dešava i što će se desiti; nauka o islamskom vjerovanju.

akika: klanje kurbanda u povodu rođenja djeteta 7, 14. ili 21. dan nakon rođenja, ili bilo koji drugi dan poslije toga; svečano nadijevanje imena djetetu.

akreba: rodbina, krvni srodnik.

akšam: trenutak zalaska sunca, suton; vidi: akšam-namaz.

akšam-namaz (ar. salatu-1-magrib): večernji namaz koji se klanja neposredno nakon zalaska sunca.

alejhis-selam (alejhi-s-selam): "mir (Božiji) neka je s njim"; izgovara se ili piše nakon izgovorenog ili napisanog imena bilo kojeg Božijeg poslanika; skr. a.s.

alejkumus-selam (alejkumu-s-selam): "i vama mir (Božiji)"; odgovor na islamski pozdrav.

alem: bakreni vrh glavne džamijske kupole i munare sastavljen od tri ili pet nanizanih kugli različite veličine, pri čemu je svaka slijedeća manja od prethodne, i polumjeseca sa zvijezdom na vrhu; svijet.

Ali ibn Ebu-Talib: amidžić poslanika Muhammeda, a.s., i, iako još dječak, jedan od prvih koji su povjerovali u njegovo poslanstvo; četvrti halifa.

alim: vjerski učenjak (množina: ulema). Allah: Božije ime objavljeno u Kur'anu.

Allah mubarek (olsun)!: "Allah te blagoslovio!"; izraz kojim muslimani jedni drugima čestitaju sretno događaje.

Allah raziola! (Allah razi olsun)!: "Allah bio zadovoljan tobom!"; odgovor na bilo koju čestitku bez obzira na povod.

allahimanet: "Bogu na amanet"; jedan od načina islamskog pozdravljanja na rastanku.

amanet: povjerenje; povjerena stvar; emanet.

amin: Uslišaj, Bože!

Amina: vidi: Emina.

aminati: podignutih ruku s dlanovima okrenutim prema gore, prateći učenje dove poluglasno izgovarati "amin".

Arefat: visoravan istočno od Meke na putu za Taif na kojoj su hadžije, kao jedan od glavnih obreda hadža, obavezni proboraviti određeno vrijeme 9. zul-hidžeta.

Arš: Božije prijestolje.

a.s.: vidi: alejhis-selam.

ashab: savremenik i lični poznavalac Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.

ašere: ulomak iz Kur'ana proučen glasno (obično napamet) na javnom mjestu.

ašik: zaljubljenik u Boga.

ašk: ljubav prema Bogu.

asura (ar. Jewmu-l-'asura): deseti dan mjeseca muharema; dan dobrovoljnog posta; dan pogibije Huseina, Poslanikovog unuka, u mjestu Kerbeli; naziv posebnog jela, kompota, sačinjenog od više različitih prehrambenih artikala, koji se spravlja i služi na Dan asure.

Azhar (ar. El-Ezher): milenij star univerzitet koji je u Kairu utemeljio osvajač Egipta i utemeljitelj Kaira Dževher es-Sikilli 970. god.

Azrail: melek smrti; melek čiji je zadatak da u određenom času odvoji dušu od tijela čovjeka.

bajrak: zastava; bajrak Islamske zajednice zelene je boje s bijelim polumjesecom i bijelom petokrakom zvijezdom u sredini otvorenog dijela polumjeseca okrenutog suprotno od koplja.

balig: punoljetna osoba; osoba koja je spolno zrela.

Bajram: muslimanski blagdan; vidi: Ramazanski bajram, Kurban-bajram.

bajramluk: bajramski dar.

Bajram (šerif) mubarek (olsun)!: "blagoslovljen ti Bajram!"; izraz kojim muslimani jedni drugima čestitaju Bajram; odgovor na ovu čestitku je: Allah raziola!

bašluk: privremeno (ponekad i stalno) obilježje na mezaru, načinjeno uglavnom od drveta.

bedel: formalno-pravni zamjenik u izvršavanju islamske obaveze hadža; osoba koja obavlja hadž po opunomoćenju i u ime neke druge osobe koja iz zdravstvenih razloga nije u mogućnosti sama obaviti hadž.

Bedr: brdo i izvor jugozapadno od Medine gdje su sedamnaesti dan mjeseca ramazana 624. god., ili druge godine po Hidžri, muslimani s poslanikom Muhammedom, a.s., na čelu izvojevali historijsku pobjedu nad mekanskim idolopoklonicima.

Bejtullah: "Božiji hram"; vidi: Kaba.

bejtul-mal (bejtu-l-mal): fond Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini koji čine sredstva zekata, sadakatul-fitra i kurbana; državna blagajna u vrijeme Muhammeda, a.s., i kasnije za vrijeme brojnih halifa i sultana.

bidat: novotarija u vjeri, odstupanje od vjerodostojne islamske tradicije; hereza.

bismilla: arapska sintagma Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim, koja se obično prevodi: "U

ime Boga, Svemilosnog, Milostivog"; izricaj kojim musliman i muslimanka počinju svaki dobar posao.

Božiji poslanik (ar. resulullah; perz. pejgamber): čovjek kojeg je Bog odabrao da preko njega pošalje Poruku nekom narodu ili čovječanstvu u cjelini; u svakodnevnoj upotrebi kod muslimana Božiji Poslanik označava poslanika Muhammeda, a.s.

čalma: komad platna ili šal omotan oko kape; turban; saruk; simbolizira vjersko znanje.

ćafir: vidi: kafir.

ćitab: vidi: kitab.

ćurs: mjesto u džamiji malo podignuto od poda i naslonjeno na zid, obično s lijeve strane mihraba, s kojeg se, sjedeći, govori vazu-nasih, govornica.

Dan pobjede na Bedru: muslimanski mubarek dan; obilježava se kao jedan od značajnijih datuma u muslimanskoj historiji; vidi: Bedr.

dava (ar. da'wa): vidi: davet.

davet: poziv u islam, propagiranje vjere; u širem smislu: socijalno staranje i misionarske aktivnosti.

Davud, a.s.: Božiji poslanik i dostavljač Božije objave Zebura ljudima; David.

Dedžal: pojava (po nekima biće) koja će navijestiti Sudnji dan.

ders: naučno predavanje, govor; lekcija.

dert: bol, briga, patnja; unutarnja duševna bol za nečim.

derviš: sufija, mistik; skroman i pobožan čovjek koji žudi za spoznajom Istine; osoba koja je pristupila jednom od derviških redova radi duhovnog uzdizanja.

dimije: donji dio narodne ženske muslimanske nošnje u Bosni i Hercegovini, Sandžaku, Kosovu, Makedoniji i Turskoj.

din: vjera koja podrazumijeva obavezu, uputu, pokoravanje i nagrađivanje.

dova: molitva; molba upućena Bogu.

dunja: vidi: dunjaluk, dunjalučki: ovosvjetski.

dunjaluk: svijet, ovaj svijet.

dušman(in): neprijatelj vjere i vjernika.

džahil: neznanica, neobaviješten; neupućen u propise vjere.

džahilijet: stanje vjerske neobaviještenosti i neznanja; historijski označava vrijeme prije islama; vrijeme neznaboštva.

džaiž: dopušten, dopušteno.

džamija: osnovna vjerska i odgojno-obrazovna institucija muslimana; centralni objekt s minaretom gdje se muslimani okupljaju radi obavljanja zajedničkog namaza, pouke u vjeri i drugih Bogu dragih djelatnosti.

Džehennem: mjesto na budućem svijetu u kome će grešnici izdržavati kazne sukladno težini grijeha koje su činili ili prouzrokovali na ovom svijetu.

Dželaluddin Rumi (Mevlana) (1207-1273): najveći mistički pjesnik na perzijskom jeziku koji je utemeljio mevlevijski derviški red.

Džemat: skupina; osnovna organizaciona jedinica Islamske zajednice koju u pravilu sačinjava skupina od najmanje 100 muslimanskih domaćinstava međusobno povezanih u izvršavanju zajedničkih islamskih dužnosti; skupina vjernika u zajedničkom namazu u džamiji ili na nekom drugom mjestu.

džematlija: aktivni član džemata.

dženaza: obred ukopavanja muslimana ili muslimanke; vidi: dženaza-namaz.

dženaza-namaz (ar. salatu-l-dženazeh): namaz koji klanjaju muškarci povodom posljednjeg ispraćaja umrlog muslimana ili muslimanke neposredno pred njihovo spuštanje u mezar.

Džennet: mjesto na budućem svijetu u kome će iskreni vjernici i oni koji su činili dobra djela uživati plodove ispravnosti svoga življenja i dobročinstva na ovom svijetu.

Džibril: melek dostavljač Božije objave poslanicima; Gabrijel; prvak među melekima.

džihad: težnja, napor, borba; duhovni, intelektualni ili fizički napor u promicanju dobra, borbi protiv zla i odbrani prava svakog čovjeka da slobodno i neometano prakticira islam; kolokvijalno: borba na Božijem putu.

džin: nevidljivo biće stvoreno od pare ili plamena koje posjeduje inteligenciju i slobodnu

volju i koje ima sposobnost pojavljivanja u različitim oblicima i obavljanja teških poslova (množina: džini).

džuba (džube): dugi ogrtač, obično crne ili plave boje; dio svečane odjeće imama.

džumadel-uhra (dzumade-1-uhra): šesti mjesec hidžretskog kalendara.

džumadel-ula (džumade-1-ula): peti mjesec hidžretskog kalendara.

džuma-namaz (ar. salatu-l-džumu'ah): obavezni zajednički sedmični namaz koji se klanja u džamiji petkom u podne.

džunub: nečist; osoba nečista za obavljanje vjerskih dužnosti.

džuz: jedan od trideset po broju stranica jednakih dijelova Mushafa; općenito: dio cjeline.

Ebu-Bekr es-Siddik: jedan od prvih sljedbenika Božijeg poslanika Muhammeda, a.s., i njegov nerazdvojni pratilac, pomagač i prijatelj; prvi halifa.

Ebu-Hanifa: istaknuti islamski pravnik i teolog iz VIII st. na čijem je učenju nastala i po kome je nazvana najraširenija pravna škola u islamu: hanefijski mezheb.

edeb: odgoj.

edžel: (od Boga određen) smrtni čas; sudbina; usud.

ef.: skr. od efendija.

efendija (skr. ef): gospodin; kolokvijalno: imam ili osoba koja se obučava za poziv imama; autoritet u vjeri; izgovara se i piše ispred prezimena ili iza imena.

ehli-sunnet: pripadnici, sljedbenici sunneta; većinska grupacija muslimana u svijetu.

Elham: kolokvijalni naziv za prvo poglavlje Kur'ana nastao po prvoj riječi ovog poglavlja; vidi: Fatiha.

emanet: vidi: amanet

Emina: majka Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.

emer (ar. emr): Božija odredba.

emir: vladar.

emirul-muminin (emiru-l-mu'minin): vladar pravovjernih; vidi: Ebu-Bekr es-Siddik.

Esmaul-husna (ar. El-esmau-l-husna): Lijepa Allahova imena; zajedničko ime za 99 Božijih imena (svojstava) od kojih su većina spomenuta u Kur'anu.

evlija: Božiji prijatelj; dobri čovjek; osoba počašćena nadahnućem i odabrana među običnim vjernicima po svojoj duhovnoj snazi.

ezan: poziv ljudskim glasom vjernicima na zajednički namaz.

fakih: pravni ekspert; stručnjak za islamsko pravo.

Fakultet islamskih nauka (FIN): visoka odgojno-obrazovna institucija Islamske zajednice osnovana 1977. g. u Sarajevu.

farz: islamski propis čije je izvršenje obavezno za svakog punoljetnog muslimana i muslimanku; obavezni ibadet.

fasik: grešnik; kršitelj Božijih propisa.

Fatiha (ar. El-Fatiha): otvaranje; prvo poglavlje Kur'ana koje se sastoji od sedam ajeta.

fesad: smutnja; djelo koje kvari abdest.

fetva: zvanično pravno mišljenje ili odluka uleme o pitanjima islamskog zakona; odluka o nekom šerijatsko-pravnom pitanju.

fidja: obavezna nadoknada u vidu materijalnog davanja siromašnima za osobe koje zbog hronične i neizlječive bolesti nisu u stanju postiti.

fikh: na vjeri utemeljena pravna znanost koja obuhvata obredne i vjerske dužnosti, porodično, nasljedno, građansko, krivično i ustavno pravo, kao i propise o vođenju rata (ratno pravo).

Furkan: "Rastavljač istine od neistine"; jedan od kur'anskih naziva za Kur'an i Tevrat.

glavni imam: glavno vjersko lice koje se brine o vjerskom životu na području jednog medžlisa; odgovara za rad imama, hatiba i mualima i predstavlja medžlis u stvarima vjere.

gusul: veliko čišćenje; strogo obavezno kupanje nakon seksualnog odnosa (ili izlučivanja spolnog sjemena), nakon porođaja i završetka mjesečnog pranja kod žene; obavezno kupanje umrlih osoba prije klanjanja dženaza-namaza.

hades: stanje nečistoće; stvari i radnje koje čovjeka čine nečistim za izvršavanje vjerskih

dužnosti.

hadis: ono što je Božiji poslanik Muhammed, a.s., izrekao kao i ono što su o njemu i njegovim postupcima rekli njegovi ashabi; Hadis - drugi izvor šerijatskog prava; naučna disciplina u sklopu islamskih nauka.

hadisi-kudsi: izrazom Poslanikov, a.s., a smislom i značenjem Božiji govor.

hadž (hadždž): godišnje pohodeње Meke uz obavljanje propisanih obreda koje je obaveza svakom muslimanu i muslimanki, ako su u mogućnosti, bar jednom u životu; obavlja se u mjesecu zulhidžetu; peti stup islama.

Hadžerul-esved (Hadžeru-1-esved): "Crni kamen"; poveći kamen jajolikog oblika, crne boje (za koji se vjeruje da je meteorskog porijekla) koji je prilikom renoviranja Kabe sam Muhammed, a.s., (tada još nije bio Poslanik) uzidao u ugao Kabe lijevo od njenih vrata.

hadži: dodatak ispred vlastitog imena osobe koja je obavila hadž.

hadžija: počasni naziv za svakog muslimana i muslimanku koji su pohodili Meku i obavili obrede hadža.

Hadžijski bajram: vidi: Kurban-bajram.

hajz: mjesečnica; mjesečno pranje kod punoljetnih ženskih osoba; menstruacija.

halal: po islamskim propisima, od Boga dopuštene stvari i postupci; suprotno je tome haram.

halifa: nasljednik, namjesnik; nasljednik Božijeg poslanika Muhammeda, a.s., u svim poslovima izuzev poslaničke misije; vladar svih muslimana koji u sebi objedinjuje duhovno i svjetovno vođstvo i autoritet.

hanbelijski mezheb: pravna škola ili pravac u islamu nastao na pravnoj misli Ahmeda ibn Hanbela.

hanefijski mezheb: pravna škola ili pravac u islamu nastao na pravnoj misli Ebu-Hanife.

haram: po islamskim propisima, od Boga zabranjene stvari i postupci; suprotno je tome halal.

harem: džamijsko dvorište; nekada dio kuće rezerviran samo za žensku čeljad; vidi: Haremi-šerif.

Haremi-šerif: dvorište Kabe.

harf: slovo; pisani znak arapskog pisma.

Harun, a.s.: Božiji poslanik, brat Musaa, a.s.

hatib: osoba koja je dekretom reisu-1-uleme ovlaštena da javno drži hutbu u džamiji.

Hatidža: prva supruga Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.

hatma: učenje cijelog Kur'ana, od početka do kraja.

hazreti: cijenjeni(a), poštovani(a), blaženi(a); često se stavlja ispred imena Božijih poslanika, članova njihovih časnih porodica i prve četverice halifa.

hedija: dar, poklon.

hićaja: vidi: hikaja.

hidajet: upućenost na Pravi put.

hidžab: pristojna, islamom propisana ženska odjeća koja podrazumijeva pokrivanje cijelog tijela izuzev lica, šaka i stopala.

Hidžra: Poslanikovo, a.s., preseljenje iz Meke u Medinu 622. g.; označava početak muslimanskog kalendara; obilježava se kao jedan od značajnijih datuma u povijesti islama.

hidžretska nova godina: vidi: muslimanska nova godina.

hidžretski kalendar (takvim): muslimansko računanje vremena koje počinje od Hidžre a služi za praćenje i obilježavanje značajnih događaja u povijesti islama, kao i za izvršavanje određenih vjerskih dužnosti; po načinu računanja vremena to je mjesečev kalendar.

hikaja: kratka poučna priča; anegdota; hićaja.

hikmet: mudrost; znanje o skrivenom.

hodža: vidi: imam.

huda: uputa.

hurija: stanovnica Dženneta; dženetska djevica.

hutba: javni govor ovlaštene osobe u džamiji na džuma-namazu i bajram-namazima.

ibadet: svaki vanjski i unutarnji, javni i tajni, obavezni i neobavezni, formalni i neformalni oblik pobožnosti.

Ibrahim, a.s.: poslanik Božiji; Abraham.

ibret: čuđenje; pouka.

Idriz: ime jednog Božijeg poslanika.

idžma: konsenzus islamskih pravnika o nekom pravnom pitanju koje nije eksplicitno riješeno ni Kur'anom ni sunnetom; treći izvor islamskog prava.

idžtihad: lična težnja i napor stručno osposobljenog pojedinca, muslimana ili muslimanke, da dođe do rješenja otvorenih pravnih pitanja.

iftitahi-tekbir: "početni tekbir"; tekbir kojim se počinje ili stupa u namaz.

ihram: posebna nešivena dvodijelna odjeća koju obavezno nose muškarci u vrijeme izvršavanja dužnosti hadža i umre, nijet ili odluka da se pristupi obavljanju obreda hadža ili umre.

ikamet: poziv ih najava (u formalnom smislu vrlo sličan ezanu) početka klanjanja svakog farz-namaza; kao i ezan uobičajeno je da ga glasno prouči mujezin.

ikindija-namaz (ar. salatu-l-'asr): poslijepodnevni namaz.

ilham: inspiracija.

ilm: znanje.

ilmihal: udžbenik iz osnova vjerovanja i islamskih dužnosti. Postoji više vrsta ilmihala, zavisno od nivoa za koji su pisani.

imam: osoba stručno osposobljena da se brine o vjerskom životu u jednom džematu; vodi matične knjige džemata i predstavlja džemat u stvarima vjere; duhovni i politički vođa kod šiija.

iman: uvjerenje u postojanje Boga; vjerovanje.

Indžil: Božija knjiga objavljena preko Božijeg poslanika Isaa, a.s.

insan: čovjek, osoba.

inšallah: "ako Bog da".

Isa, a.s.: sin Merjemin; Božiji poslanik kome je Uzvišeni Bog objavio Indžil; Isus.

islam: potpuna pokornost Bogu; svjetonazor koji obuhvata sve oblasti ljudskog života objavljan u Božijim knjigama Zeburu, Tevratu, Indžilu, a konačno uobličen u Kur'anu; Božija vjera.

Islamska pedagoška akademija (IPA): viša islamska odgojno-obrazovna institucija Islamske zajednice, IPA u Zenici osnovana je 1994., a u Bihaću 1996. godine.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini: organizirana zajednica muslimana u Bosni i Hercegovini, muslimana Bošnjaka izvan domovine i drugih muslimana koji je prihvataju kao svoju.

islamski post: post koji podrazumijeva sustežanje od svake vrste hrane i pića, seksualnog uživanja i ružnog govora i postupaka od zore pa do zalaska sunca; savm.

Isra: noćno putovanje Muhammeda, a.s., iz Meke u Jerusalem; vidi: Lejletul-miradž.

istibra: propis o čišćenju poslije obavljanja male nužde.

istigfar: traženje oprosta od Boga.

istihada: neredovno curenje kod punoljetnih ženskih osoba; bijelo pranje ili bijeli cvijet.

istindža: propis o čišćenju poslije obavljanja velike nužde.

itikaf: osamljivanje jedne osobe, a u ime cijelog džemata, po uzoru na poslanika Muhammeda, a.s., posljednjih deset dana mjeseca ramazana radi intenzivnog ibadeta. Ovo osamljivanje vrši se u džamiji ili posebnoj prostoriji izgrađenoj u krugu džamije ili neposredno uz nju.

izun: dopuštenje.

jacija-namaz (ai. salatu-l-'isa): večernji namaz koji se klanja kada zavlada potpuni mrak.

Jevmul-Arefa (Jewmu-l-'Arefa): "Dan Arefata"; deveti dan mjeseca zul-hidžeta, kada hadžije borave na visoravni Arefat, vidi: Arefat.

"Dan Jevmul-asura (Jewmu-l-'asura): asure"; vidi: asura.

Kaba: neprikosnoveni centar islama; smještena je u Časnome hramu u Meki; prvi vjerski objekt koji je sagradio jos Ibrahim, a.s.; mjesto prema kome se okreću muslimani u namazu; vidi: kibla.

kabur: vidi: mezar.

Kader (ar. El-Kadr): Božiji emer, odredba; sudbina; konačna odluka.

kadija: sudija šerijatskog suda.

kafir: nevjernik; onaj koji prikriva Istinu nakon što je do nje došao; koji niječe Boga; ćafir.

kefaret: obavezna nadoknada u vidu materijalnog davanja siromašnima za određene greške ili propuste načinjene, naprimjer, u toku ramazanskog posta.

kelima: (La ilahe illallah, Muhammedu-r-re-sulullah - Nema Boga osim Allaha, Muhammed je Allahov poslanik) vidi: kelimei-šehadet.

kelimei-šehadet: (Ešhedu en la ilahe illal-lah ve eshedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu - Svjedočim da nema Boga osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed, a.s., Božiji rob i Božiji poslank); kredo islamskog vjerovanja; izjava kojom se, u formalnom smislu, ako je izgovorena svjesno i dobrovoljno, postaje musliman; prvi stup islama.

kevser: mnogo dobro, od Boga čovjeku dato; naziv 108. poglavlja Kur'ana; Poslanikovo, a.s., vrelo u Dzennetu.

kibla: smjer kamo se upravljaju muslimani u namazu; vidi: Kaba.

kijam: stajanje; obavezni dio namaza koji se obavlja stojeći.

kijamet: smak svijeta; dramatičan prestanak postojanja ovog, prolaznog svijeta i početak drugog, vječnog svijeta; Kijametski dan, Sudnji dan.

Kijametski dan: Sudnji dan; vidi: kijamet.

kijas: analogija; četvrti izvor islamskog prava.

kiraet: učenje (melodično čitanje) Kur'ana; obavezni dio svakog namaza; naučna disciplina koja se bavi pravilima i načinima učenja (melodičnog čitanja) Kur'ana.

kismet: sudbina.

kitab: knjiga; Božija objava ljudima u obliku knjige; vidi: Kur'an, Indžil, Tevrat, Zebur, ehlul-kitab; ćitab.

klanjanje: obavljanje namaza.

kuba (kuba): kupola; najčešći oblik centralnog dijela krovne konstrukcije džamije.

kudret: svemoć; jedno od Božijih svojstava.

kufir: nevjerovanje; prikrivanje istine o Bogu; nijekanje Božije opstojnosti.

Kur'an: posljednja Božija objava u obliku knjige dostavljena čovječanstvu preko posljednjeg Božijeg poslanika Muhatnmeda, a.s.

kurban: žrtva koja se, u vidu bravčeta, govečeta ili deve, prinosi jednog od prva tri dana Kurban-bajrama. (Pored vjerskog, kurban ima i humanitarno-socijalni karakter.)

Kurban-bajram (ar. Idu-l-'adha): dan žrtve; uz Ramazanski bajram najvažniji muslimanski blagdan koji muslimani proslavljaju 10., 11., 12. i 13. zul-hidžeta po hidžretskom kalendaru; označava završetak hadža; Hadžijski bajram.

Lejlei-berat (ar. Lejletu-1-berat): "Noć sudbinskih odredbi i oprosta grijeha"; petnaesta noć mjeseca šabana; mubarek noć.

Lejlei-Kadr (ar. Lejletu-1-Kadr): "Noć odluke"; dvadeset sedma noć mjeseca ramazana u kojoj je, vjeruje se, devete godine prije Hidžre počelo objavljivanje Kur'ana; mubarek noć.

Lejlei-Miradž (ar. Lejletu-1-Mi'radž): "Noć Uspeća"; dvadeset sedma noć mjeseca redžeba u kojoj je poslanik Muhammed, a.s., voljom Božijom, prešao iz Meke u Jerusalem (Isra), a iz Jerusalema u blizinu Božiju (Miradž) i natrag; mubarek noć.

Lejlei-regaib (ar. Lejletu-r-regaib): "Noć želja"; noć uoči prvog petka u mjesecu redžebu u kojoj vjernici upućuju dove Uzvišenom Allahu i mole za ispunjenje svojih želja; mubarek noć.

levha: kraći kur'anski tekst napisan kaligrafskim pismom na nekom materijalu ili podlozi za pisanje; koristi se za ukrašavanje unutrašnjih zidova džamija ili privatnih stanova i kuća; vrhunski izraz u islamskoj umjetnosti.

mahrem: muški srodnik s kojim žena ne može stupiti u brak zbog trajne, neotklonjive smetnje; muški pratilac žene koja obavlja hadž.

mahfil: galerija ili gornji otvoreni dio u džamiji također namijenjen za klanjanje namaza i druge vjerske aktivnosti. Na isturenom centralnom dijelu mahfila obično se nalazi mujezin za vrijeme zajedničkog klanjanja namaza.

Malik ibn Enes: poznati pravnik i alim iz VIII st. na čijem je učenju nastala i po kome je nazvana posebna pravna škola u islamu: malikijski mezheb.

malikijski mezheb: pravna škola ili pravac u islamu nastao na pravnoj misli Malika ibn

Enesa.

Medina: grad u današnjoj Saudijskoj Arabiji u kojem je Muhammed, a.s., našao utočište nakon progona iz Meke, grad u kojem je umro i ukopan Muhammed, a.s.; grad u kojem se nalazi Poslanikova džamija; "Grad Božijeg Poslanika".

medresa: srednja islamska škola u kojoj potrebna znanja stječu budući imami, hatibi i mualimi.

medžlis: organizaciona jedinica Islamske zajednice koja u pravilu obuhvata najmanje sedam džemata koji čine povezanu cjelinu.

mehr: prilikom vjenčanja ugovorena materijalna obaveza koju je muž dužan isplatiti ženi; vjenčani dar.

mejit: umrla osoba.

mejtas: kamen pravougaonog oblika u dvorištu džamije ili u krugu mezarja na koji se, prilikom klanjanja džezaze, postavi tabut sa mejitom.

Meka: grad u današnjoj Saudijskoj Arabiji u kojem je rođen Muhammed, a.s., u kojem je počela objava Kur'ana, u kojem se nalazi Kaba, i u kojem se svake godine muslimani iz svih krajeva svijeta okupljaju da bi obavili hadž.

mekruh: ono što je ružno i pokuđeno činiti.

mekteb: učionica; prostorija ili objekt, najčešće uz džamiju, u kojem se odvija vjerska pouka; institucija osnovnog islamskog obrazovanja.

melek: nevidljivo duhovno biće, stvoreno od svjetlosti, apsolutno potčinjeno i pokorno Bogu; ne posjeduje slobodnu volju.

mendub: ono što je lijepo i pohvalno činiti.

mensura: akt kojim se izabranom reisu-l-ulemi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje legalitet i legitimitet; mensuru reisu-l-ulemi predaje Odbor, koji imenuje Sabor.

merhamet: milost, samilost, blagost, sažaljivost; briga za druge.

merhum: vidi: mejit

Merjema: majka Božijeg poslanika Isaa, a.s.; Marija.

mesdžid: mjesto na kojem se čini sedžda; prostorija za obavljanje namaza koja ne mora

biti u sklopu džamije; dzamija bez munare.

mesela (mes'ela): pitanje, tema, problem; naučna teorija, stav.

mešihat: najviši vjerski i administrativni organ Islamske zajednice u Sandžaku te Hrvatskoj i Sloveniji.

mevlud: rođenje; dvanaesti rebiul-evel, dan kada je rođen posljednji Božiji poslanik Muhammed, a.s.; vjersko-kulturna manifestacija kojom se obilježava rođenje Božijeg Poslanika.

mezar: kabur; mjesto u krugu mezarja, označeno nišanom ili bez njega, na kome je ukopana umrla osoba.

mezaristan: vidi: mezarje, mezarluk.

mezarje: mezaristan, mezarluk, greblje; ograđeni prostor gdje se ukopavaju umrli.

mezarluk: vidi: mezarje.

mezheb: pravac; pravna škola u islamu.

mihrab: udubljenje ili niša s unutrašnje strane u sredini prednjeg zida džamije u kojem stoji imam dok predvodi džemat u zajedničkom obavljanju namaza.

minber(a): postolje od najmanje tri stepenice u desnom prednjem uglu džamije s kojeg se hatib obraća prisutnima petkom na džumi i na bajram-namazima.

Miradž: Uspeće; vidi: Lejlei-Miradž.

Mizan-terezija: apsolutno tačna i nepogrešiva božanska vaga; način, metod, instrument kojim će biti ocijenjena i izmjerena ljudska djela na Sudnjem danu.

mualim (muallim): učitelj koji poučava islamu.

mubarek: blagoslovljen; odabran.

mubarek dan: blagoslovljeni dan; odabram dan; blagdan.

mubarek noć: blagoslovljena noć; odabrana noć.

muderis (muderris): profesor u medresi.

mudžahid: osoba koja ulaze duhovni, intelektualni ili fizički napor u promicanju dobra, borbi protiv zla i odbrani prava svakog čovjeka da slobodno i neometano prakticira

islam; kolokvijalno: borac na Božijem putu.

mudžiza: čudo; moć činjenja nadnaravnih djela kojom su bili obdareni neki Božiji poslanici.

mudžtehid: stručno osposobljena osoba, musliman ili muslimanka, koja ulaže lični napor da dođe do rješenja otvorenih pravnih pitanja; islamski učenjak najvišeg ranga i autoriteta.

mufsid: smutljivac.

muftija: glavni vjerski organ koji predstavlja Islamsku zajednicu u stvarima vjere na području muftiluka, tumači islamske norme i izdaje fetve te nadzire rad imama, hatiba, mualima i muderisa.

muftijstvo: muftijin ured.

muftiluk: organizaciona jedinica Islamske zajednice sa muftijom na čelu koja u pravilu obuhvata dva ili više medžlisa koji čine povezanu cjelinu.

Muhammed, a.s.: posljednji Božiji poslanik preko kojeg je Uzvišeni Bog čovječanstvu objavio Kur'an.

muharem (muharrem): prvi mjesec hidžretskog kalendara.

mujezin: osoba koja učeći (melodično izgovarajući) ezan poziva vjernike na zajedničko klanjanje namaza.

mumin (mu'min): vjernik; suprotno od kafir.

munafik: licemjer; dvoličnjak u vjeri; osoba koja se pretvara da vjeruje, a ustvari je nevjernik.

munara (minaret): visoka i vitka građevina uz sami desni bok džamije koja pri vrhu ima kružni balkon (serefu) s kojeg mujezin poziva na namaz, a do kojeg se stiže spiralnim stepenicama kroz unutrašnjost.

murasela: dekret; pismeno ovlaštenje koje reisu-1-ulema daje muftijama, muderisima i hatibima za obavljanje muftijskih, muderiskih, imamskih i hatibskih dužnosti.

murid: osoba koja bespogovorno služi tarikatu i svome šejhu; pripadnik tankata sa zakletvom koji je jos u fazi učenja.

murtat: vidi: murted.

murted: otpadnik od vjere; osoba koja je izabrala nevjerovanje nakon što je bila vjernik; izdajnik; kolokvijalno: murtat.

Musa, a.s.: Božiji poslanik preko kojeg je Uzvišeni Bog objavio Tevrat, Mojsije.

musala (musalla): javno mjesto na otvorenom prostoru, u naselju ili pored njega, na kome se klanjaju zajednički namazi (posebno oni kojima prisustvuje veći broj vjernika kao što su džume i bajram-namazi).

Mushaf: svi kur'anski tekstovi sakupljeni u jednu zbirku, a koji su u rano doba islama bili ispisani na različitim materijalima, odvojeni jedni od drugih.

musliman: osoba pokorna Bogu, koja izvršava Božije naredbe i kloni se Njegovih zabrana; kolokvijalno: sljedbenik islama.

muslimanska nova godina (hidžretska nova godina): 1. muharem; prvi dan prvog mjeseca hidžretske godine; dan kada muslimani obilježavaju Muhammedovo, a.s., preseljenje iz Meke u Medinu.

mustehab: ono što je Muhammed, a.s., preporučio da se čini; određene radnje koje ukrašavaju namaz ali i bez kojih će namaz biti potpuno ispravan.

mušrik: mnogobožac; idolopoklonik.

mutevelija: upravnik vakufa; udomaćen naziv za predsjednika džamijskog odbora (vjerovatno zato što su džamijski odbor, tj. mutevelije u njihovo ime, između ostalog, vršili i upravu nad vakufskom imovinom džamija).

Muzdelifa: mjesto na putu između Arefata i Mine, nadomak Meke, u kojem su se hadžije, u sklopu obaveza hadža, dužne zaustaviti.

nafila: neobavezni, dobrovoljni ibadet, svaki obavljeni namaz ili post koji ne spada u strogu obavezu (farz), a nije u nivou sunneta.

namaski vakat: namasko vrijeme.

namasko vrijeme: vremenski period u toku dana u kojem se treba klanjati pojedini namaz. Dan (24 sata) je podijeljen na pet takvih vremenskih perioda; namaski vakat.

namaz (ar. salat): islamski oblik čovjekovog neposrednog obraćanja svome Stvoritelju; drugi stup islama.

nedžaset: nečist, nečistoća; stvari koje čovjekovo tijelo, odjeću i prostor oko njega čine nečistim za obavljanje vjerskih dužnosti.

nefs: u širem smislu: duša; u užem smislu: ego.

nifas: postporođajni poremećaji (nekontrolirano krvarenje) kod žene koji mogu trajati i do četrdeset dana; za vrijeme nifasa žena nije dužna klanjati, ne može učiti Kur'an gledajući, i ne može seksualno općiti.

nijet (nijjet): namjera, odluka o izvršenju ili namjeni; izricaj koji je uvjet za izvršavanje mnogih islamskih vjerskih obreda kao što su namaz, post, zekat i dr.

nikah: šerijatsko vjenčanje.

nišan: kameno ili drveno obilježje na mezaru.

Omer ibn Hattab: ashab, saradnik i prijatelj Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.; drugi halifa.

Osman ibn Affan: ashab, zet, saradnik i prijatelj Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.; treći halifa.

pejgamber: vidi: Božiji poslanik.

perda: zastor.

pir: šejh; starješina; duhovni vođa i osnivač jednog derviškog reda.

podne-namaz (ar. salatu-z-zuhr): podnevni namaz koji se klanja u sredini dana.

poslanik: vidi: Božiji poshnik.

preseliti na ahiret: umrijeti.

propisan (prid. od gl. propisati): Kur'anom i hadisom formuliran (propis ili obaveza).

pustekija: posebna prostirka na kojoj se klanja(o) namaz, na poseban način načinjena od ovčije kože i krzna.

r.a.: vidi: radiallahu anhu (anha).

radiallahu anhu (anha): "Bog bio zadovoljan njime (njome)"; izgovara se ili piše nakon izgovorenog ili napisanog imena nekog od poznatih ashaba ili članova porodice Božijeg Poslanika, a.s.; skr. r.a.

rahmet: milost (Božija).

resul: poslanik, vidi: resulullah.

rahmetli: koji je u milosti Božijoj; dodatak ispred imena osobe koja je umrla.

rahmetlija: osoba koja je umrla.

ramazan (ar. ramadan): mjesec islamskog posta; deveti mjesec hidžretskog kalendara.

Ramazanski bajram (ar. ldu-1-fitr): uz Kurban-bajram najvažniji muslimanski blagdan koji se proslavlja 1., 2. i 3. ševala po hidžretskom kalendaru; označava kraj ramazanskog posta.

ramazanski post: post u mjesecu ramazanu; obavezni post, treći stup islama; vidi: islamski post.

rebiul-ahir (rebiu-1-ahir): četvrti mjesec hidžretskog kalendara.

rebiul-evel (rebiu-1-evvel): treći mjesec hidžretskog kalendara.

redžeb: sedmi mjesec hidžretskog kalendara.

reisul-ulema (reisu-1-ulema): vjerski poglavar i vrhovni muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, koji vodi i predstavlja Islamsku zajednicu u zemlji i inozemstvu. (Oblik napisan u zagradi je zvanični oblik pisanja u organima IZ-e jer je pogodniji za međunarodnu komunikaciju, te ćemo ga tako upotrebljavati i u ovom glosaru.)

resulullah: Božiji poslanik.

Rijaset: najviši vjerski i administrativni organ Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

ruh: duša.

ruku: pregibanje; dio namaza koji se obavlja u stojećem položaju s kičmom povijenom naprijed za, otprilike, devedeset stepeni i dlanovima oslonjenim na koljena.

sabah-namaz (ar. salatu-l-fedžr): jutarnji namaz koji se klanja prije izlaska sunca.

Sabor Islamske zajednice: najviši predstavnički i zakonodavni organ Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

sabornik: član Sabora Islamske zajednice.

sabur: strpljenje; ljudska osobina koju potencira sam Kur'an u brojnim ajetima.

sadaka: neobavezna ali pohvalna i preporučljiva materijalna pomoć siromašnima.

sadakatul-fitr (sadamatu-1-fitr): vjersko-materijalna obaveza kojom se za vrijeme ramazana, a povodom Bajrama, siromašnim muslimanima i muslimankama udjeljuje potrebna materijalna pomoć.

saf: red; red vjernika koji su stali da zajednički obave namaz.

selam: mir; skraćena verzija islamskog pozdrava; vidi; selamun alejkum!

safer (saffer): drugi mjesec hidžretskog kalendara.

sahibi-uzur: osoba koja ima neki trajni ili privremeni zdravstveni problem koji kvari abdest. Takva će osoba, sve dok traje spomenuti problem, za svaki namaz uzimati novi abdest.

saim: postač; osoba koja posti u momentu kada se o njoj govori.

salat: vidi: namaz.

savm (ar. sawm): islamski post

Savjet reisu-1-uleme: tijelo sačinjeno od zamjenika reisu-1-uleme, dekana FIN-a i muftija, koje pomaže reisu-1-ulemi u radu.

sebeb: povod.

sebebi-nuzul: ovosvjetski povod objavljivanju pojedinih kur'anskih ajeta ili poglavlja.

sedzda: padanje ničice, spuštanje čela i nosa na tlo pred uzvišenošću i veličinom Božijom; obavezni dio namaza.

sehur: pedsabahski obrok koji uzimaju postači u mjesecu ramazanu ili prilikom dobrovoljnog posta, prije zore, tj. prije zapaštanja; sehur nije stroga obaveza, a post će i bez njega biti ispravan.

selamun alejkum! (ar. es-selamu 'ale-jkum!): "mir (Božiji) vama!" (produženi oblik selama: es-selamu 'alejkum ve rah-metullahi ve berekatuhu: Neka je sa vama mir (Božiji), i milost Božija i blagodat Njegova); islamski pozdrav.

sewab: vidi: sevap.

sevap: Bogu drag čin; dobročinstva za koja je Bog direktno ili indirektno obećao nagradu; nagrada za dobročinstvo.

softa: polaznik medrese, učenik koji se obrazuje i sprema za poziv imama.

Sudnji dan: Kijametski dan; vidi: Kijamet.

sufara: početnica za kur'ansko (arapsko) pismo; jedan od osnovnih udžbenika u mektepskoj nastavi.

sufija: onaj čije je srce čisto od spletki i smutnje; pripadnik tesavufskog učenja; vidi: derviš.

sufizam: vidi: tesavuf.

sunetluk: islamski obred obrezivanja muške djece.

sunije (sunnije): oni koji se u tumačenju i prakticiranju islama, pored Kur'ana, oslanjaju i na sunnet Božijeg Poslanika; glavina svjetske muslimanske populacije.

sunnet: praksa Božijeg poslanika Muhammeda, a.s., koja podrazumijeva ono što je Poslanik radio, govorio ili prešutno odobrio; ibadet koji je Poslanik, a.s., neizostavno činio (sunneti-muekkede), i onaj koji je povremeno izostavljao (sunneti-gajrimuekke-de).

sura: poglavlje Kur'ana.

šaban (ša'ban): osmi mjesec hidžretskog kalendara.

Šafija, Ebu-Abdullah Muhammed: istaknuti islamski pravnik i alim iz VIII i IX st. na čijem je učenju nastala i po kome je nazvana pravna škola u islamu: šafijski mezheb.

šafijski mezheb: pravna škola ili pravac u islamu nastao na pravnoj misli Ebu-Abdullaha Muhammeda Šafije.

šahid: svjedok.

šehadet: svjedočenje; vidi: kelimei-šehadet.

šehid: osoba koja je u neposrednoj borbi za islamske vrijednosti i prava čovjeka, svjesno i u ime Boga, žrtvovala svoj život; osoba koja se zbog izuzetnosti svoga djela na ovom svijetu pridružuje Božijim poslanicima u Džennetu.

šejh: vjerski znalac; starac; starješina; vjerski učitelj koji se bavi obrazovanjem i poučavanjem propisima i tesavufskom učenju u tekiji ili na nekom drugom mjestu; osoba koja vodi zikir, prima i uvodi u tarikat, starješina jednog derviškog reda; vidi: pir.

šejtan: nevidljivo duhovno biće koje pokušava navesti čovjeka na grijeh i učiniti ga neposlušnim Bogu.

šerefa: kružni balkon pri vrhu munare s kojeg mujezin poziva na namaz, a do kojeg se stiže spiralnim stepenicama kroz unutrašnjost.

Šerijat: islamski zakon.

ševal (ševval): deseti mjesec hidžretskog kalendara.

šiije: sljedbenici posebnog mezheba u islamskom pravu i zagovornici ideje da je Alija, r.a., trebao biti prvi halifa poslije smrti Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.

širk: pokornost i obožavanje bilo koga ili bilo čega osim Boga; politeizam.

šura: dogovor, dogovaranje; islamska institucija donošenja bitnih odluka i rješavanja važnih problema.

tabut: ravna drvena nosiljka na kojoj se umrli musliman ili muslimanka nosi do mezara i, u slučaju žena, spušta u sam mezar.

takvim: hidžretski kalendar, godišnji almanah koji pored vjersko-naučnih tekstova sadrži i h. kalendar sa svim važnijim datumima i mubarek danima i noćima u muslimanskoj tradiciji, te vrijeme obavljanja dnevnih namaza; izdaje ga Rijaset Islamske zajednice.

tarikat: idejno-praktična metodologija tesavufa.

tedžvid: pravila učenja Kur'ana; predmet u mektebima, medresama, islamskim pedagoškim akademijama i Fakultetu islamskih nauka; udžbenik za predmet Tedžvida.

tefsir: tumačenje; egzegeza Kur'ana; naučna disciplina koja se bavi proučavanjem vrsta i metoda tumačenja Kur'ana.

tejemum: simbolično islamsko čišćenje zemljom ili predmetom od zemlje koje u nedostatku čiste vode zamjenjuje gusul i abdest.

tekbir: (Allahu ekber! - Allah je najveći!); uzvisivanje ili veličanje Boga; rečenica sa kojom se počinje svaki namaz i međusobno odvajaju njegovi sastavni dijelovi; u svom proširenom obliku sastavni je dio i nekih neobaveznih ibadeta kao što su tevhid, mevlud i sl.

tekija: osnovna institucija tarikata za njegovanje i širenje prosvjete, nauke i kulture protkane pobožnošću; duhovno odgajaliste, bogomolja, a po potrebi i konačište.

teravih-namaz (ar. salatu-t-teravih): noćni namaz koji se klanja samo u noćima mjeseca ramazana iza jacija-namaza; teravija.

teravija: vidi: teravih-namaz.

tesavuf (tesavvuf): razvijanje spoznaje i jačanje uvjerenja da postoji Stvoritelj i da to

svjedoči i potvrđuje sva priroda; gledanje na vjeru i život kroz ljubav prema Bogu.

teslim: predanost Bogu; poslušnost šejhu u tarikatu.

tespih: poseban ibadet koji se sastoji u tačno formuliranom spominjanju i veličanju Boga, koji se čini na kraju namaza a prije namaske dove, zatvoreni niz od 33 ili 99 zrnaca koji služi da bi se prilikom tespihanja mogao kontrolirati broj izgovorenih riječi ili sintagmi kojima se veliča Bog ili Mu se zahvaljuje, a služi i u svrhu drugih ibadeta kao što je zikr.

tespihanje: završavanje namaza učenjem tespiha; vidi: tespih.

tešehud: obavezni dio namaza koji se obavlja u propisanom sljedećem položaju (sjedenje na koljenima).

tevhid: jednoća Božija; kolokvijalno: dobrovoljni vjerski obred u kojem se veliča ime Božije i naglašava Njegova jednoća.

Tevrat: Božija knjiga objavljena preko Božijeg poslanika Musaa, a.s.

učenje Kur'ana: melodično čitanje ili izgovaranje Kur'ana po posebno utvrđenim pravilima.

Uhud: brdo nedaleko od Meke u podnožju kojeg je, u bici s idolopoklonicima, život izgubio amidža Muhammedov, a.s., hazreti Hamza zajedno sa još nekolicinom poznatih ashaba.

ulema: vidi: alim.

ummet: svjetska zajednica muslimana.

Ustav Islamske zajednice: najvisi normativni akt Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini; donesen na sjednici Sabora Islamske zajednice održanoj 26. novembra 1997. godine u Sarajevu.

Ustavni sud Islamske zajednice: najviše tijelo za kontrolu ustavnosti u radu organa i ustanova Islamske zajednice.

Usuli-fikh: izvori fikha; nauka koja se bavi izučavanjem izvora fikha i metoda kojima se iz njih izvode fikhski propisi.

uvakufljanje: zavještavanje, povjeravanje.

vadžib: islamski propis koji ima drugostepenu obaveznost za svakog punoljetnog muslimana i muslimanku; one islamske obaveze koje, iako ne spadaju u stroge obaveze

(farz), Muhammed, a.s., nije izostavljao.

vahdanijet: Božija jednoća; vidi: tevhid.

vahj: otkrovenje; Božija objava; objavljivanje Božije riječi poslanicima i vjerovjesnicima.

vaiz: osoba koja drži vazú-nasihát.

vakat: vrijeme; namaski vakat.

vakif: zavještálac lične imovine.

vaktija: tačan pregled namaskih vremena za svaki dan u godini.

vakuf: imovina zavještana u dobrotvorne svrhe pod posebnim uvjetima sadržanim u vakufnama, koja se ne može nenamjenski koristiti i kojom se ne može slobodno raspolagati; vakufima u Bosni i Hercegovini upravlja Islamska zajednica.

vakufnama: pravni dokument o uvakufljenju.

Vakufska direkcija: institucija Islamske zajednice koja vodi brigu o vakufima na području Bosne i Hercegovine.

vasijet: oporuka.

vaz: vidi: vazú-nasihát.

vazifa: godišnja dobrovoljna članarina koju plaća svaka muslimanska porodica u jednom džematu, a u svrhu podmirivanja troškova imama i održavanja džamije.

vaziti: držati vazú-nasihát. vazú-nasihát: savjetodavan govor.

vitr-namaz: obavezan (vadžib) noćni namaz od tri rekata koji se klanja poslije jacija-namaza.

wudu (ar. wudu'): vidi: abdest.

zahirijski mezheb: manje poznata pravna škola ili pravac u islamu koji je utemeljio Davud ibn Halef ez-Zahin.

Zebur: Božija knjiga objavljena preko Božijeg poslanika Davuda, a.s. Psalmi.

zekat: obavezno godišnje izdvajanje određenog postotka određenih vrsta imovine, u Kur'anom određene svrhe; četvrti stup islama.

zīkr: spominjanje i sjećanje na Boga izgovaranjem Božijih imena i razmišljanjem o Njemu; redovna praksa koju sufije, predvođeni šejhom, obavljaju u tekiji.

zinaluk: blud, vanbračni seksualni odnos.

zul-hidže (zu-1-hidždže): dvanaesti mjesec hidžretskog kalendara.

zul-kade (zu-1-ka'de): jedanaesti mjesec hidžretskog kalendara.

*Glosar religijskih pojmova,
Međureligijsko vijeće BiH*